

PIOTR SYCZAK¹

TEKSTY ŹRÓDŁOWE: ZAŁĄCZNIKI DO INFORMACJI DZIENNEJ
Z 22 I 26 MAJA 1986 ROKU²

Lata osiemdziesiąte XX wieku zazwyczaj kojarzą się ze strajkami z powodów ekonomicznych, płacowych czy politycznych. Na Uniwersytecie Gdańskim (dalej: UG) w 1985 i 1986 roku doszło do wystąpienia studentów Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego (dalej: WMFC), spowodowanego sytuacją zagrażającą zdrowiu i życiu studentów. Przyczyną tego bojkotu-strajku było położenie na uczelni trujących wykładzin³. Prezentowane poniżej załączniki do informacji dziennej prezentują krótkie podsumowanie protestu studenckiego z 1986 roku dla władz partyjnych.

Poniższe teksty źródłowe pochodzą z Archiwum Akt Nowych (dalej: AAN), z zespołu Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Centralny (dalej: PZPR KC), materiałów Wydziału Nauki Oświaty i Postępu Technicznego⁴. Oba przedstawione poniżej dokumenty to maszynopisy, stan ich zachowania jest dobry.

Poniższe dokumenty stanowią uzupełnienie tzw. informacji dziennych, które otrzymywał PZPR KC⁵. Pierwszy z tekstów podaje apel studentów i pracowników WMFC UG. Ponadto wymienia studentów, którzy mieli być ukarani⁶, hasła protestacyjne oraz informacje o środkach zaradczych, jakie zaproponowało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Co ciekawe, organ nadzorczy nad uczelnią zobowiązał się do sfinansowania

¹ Uniwersytet Gdański, e-mail: piotr.syczak@phdstud.ug.pl.

² Niniejszy tekst powstał dzięki badaniom finansowanym z dotacji statutowej, projekt: 539-H100-B386-19.

³ Do podobnej sytuacji doszło m.in. kilka lat wcześniej, w 1980 r., w biurówcu Zakładów Radiowych „Radmor” w Gdyni.

⁴ Archiwum Akt Nowych (dalej: AAN), Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Centralny (dalej: PZPR KC), LIX/69, Załącznik do informacji dziennej 1986.05.22; AAN, PZPR KC, LIX/69, Załącznik do informacji dziennej. 1986.05.26.

⁵ Obie informacjeienne otrzymali: członkowie Biura Politycznego KC, sekretarze i członkowie KC, prezes Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, wicepremier, kierownicy wydziałów: Nauki, Oświaty i Postępu Technicznego KC, Ideologicznego KC oraz Informacji KC; szef Urzędu Rady Ministrów, rzecznik rządu oraz w wypadku Informacji z 26 maja – Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego (zob. przyp. 22–39 i 47).

⁶ W Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego (dalej: AUG) udało się odnaleźć teczkę dwóch studentów. Co ciekawe, w dokumencie pomyłono nazwisko jednego z nich, zamiast Maciej Kula powinno być Maciej Kuna.

wymiany podłóg. Drugi z tekstów przedstawia sytuację 23 maja 1986 roku, podając między innymi wykaz pracowników wydziału, którzy wspierali bojkot studentów.

W 1985 roku podczas remontu budynku WMFC UG przy ulicy Wita Stwosza, przeprowadzonego przez firmę Energoblok Wybrzeże z Gdyni, zamontowano „niedozwolone, toksyczne materiały”⁷. Profesor Karol Taylor⁸ skierował tę sprawę do prokuratury. Na przełomie lutego i marca 1986 roku studenci i pracownicy instytutów Matematyki i Fizyki zażądali zaprzestania prowadzenia zajęć dydaktycznych w wyremontowanym budynku. Patowa sytuacja trwała niemal do końca semestru⁹.

Osobnym zagadnieniem, które najprawdopodobniej doprowadziło do zaostrzenia sytuacji, było odwołanie pochodzącego z wyborów rektora UG prof. Karola Taylora (wraz z nim do dymisji podali się prorektorzy) i wyznaczenie na jego miejsce prof. Mirosława Krzysztofiaka¹⁰. Ponadto na WMFC (jako jedynym na całej uczelni) odwołano dziekana i prodziekana¹¹.

W przedstawionych poniżej dokumentach popełniono kilka błędów. Po pierwsze: czasami używano nazwy Wydział Matematyki i Fizyki, czasami WMFC. Do 1990 roku istniał WMFC, ale ze względu na trudną sytuację lokalową Instytut Chemii znajdował się w Gdańsku-Wrzeszczu przy ulicy Sobieskiego, a instytuty Matematyki i Fizyki w 1986 roku miały swoją siedzibę w Gdańsku-Oliwie przy ulicy Wita Stwosza¹². W informacjach dziennych pomyłono także nazwiska osób zaangażowanych. Niestety, z powodu braku części teczek studentów i pracowników w zasobie Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego (dalej: AUG) nie udało się ustalić, ilu osób to dotyczy.

Z tego powodu samego nie udało się ustalić również, czy wyciągnięto konsekwencje wobec wszystkich osób wymienionych w załącznikach do informacji dziennej. Znalazłem tylko informacje o nieprzedłużeniu umowy o pracę z mgr. Wiesławem Głównyńskim, co można najprawdopodobniej powiązać z jego zaangażowaniem w sprawę bojkotu.

⁷ AAN, PZPR KC, LIX/109, [brak tytułu], 28 maja 1986 r. W tym piśmie, skierowanym do Wojciecha Jaruzelskiego, Benon Miśkiewicz, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, informuje także, że polecił władzom uczelni zaliczenie przedmiotów na normalnych zasadach studentom, którzy nie przychodzili na zajęcia.

⁸ Karol Taylor (1928–1997), biochemik, mikrobiolog. Wybrany na rektora UG 31 maja 1984, odwołany przez władze państwowe 27 listopada 1985 r.

⁹ L. Biernacki, *Wiosna wolności*, t. 1: 1985–1988, Gdańsk 2017, s. 20–21 i 25–34. Por.: AAN, PZPR KC, LIX/109, Notatka w sprawie okoliczności podjęcia bojkotu zajęć dydaktycznych przez studentów matematyki i fizyki Uniwersytetu Gdańskiego z 28 maja 1986 r. W tej samej teście znajduje się też zapytanie, zapisane na osobnej kartce, skierowane m.in. do ówczesnego I sekretarza KW PZPR w Gdańsku: „Kto odpowiada za to skandaliczne zaniedbanie [...]?”

¹⁰ Mirosław Krzysztofiak (1927–2018), ekonomista, statystyk. Rektor UG w latach 1985–1987.

¹¹ Odwołano prof. Mariana Kwapisza i doc. Jerzego Grzywacza; na dziekana powołano prof. Edmunda Kwiatkowskiego. L. Biernacki, *Wiosna wolności*, s. 13. Na temat odwołania rektora zob. także M. Andrzejewski, *Historia UG [w:] Uniwersytet Gdański 1970–2010*, red. A. Paner, A. Kłoczyński, Gdańsk 2010, s. 19.

¹² M. Andrzejewski, *Historia UG*, s. 20.

ZAŁĄCZNIK DO INFORMACJI DZIENNEJ. 1986.05.22

^aBojkot zajęć przez studentów Wydziału Matematyki i Fizyki¹³ Uniwersytetu Gdańskiego^a

Nawiązując do informacji dziennej z dnia 18 bm. w sprawie bojkotu zajęć dydaktycznych przez studentów Wydziału Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Gdańskiego informujemy, że 21 bm. studenci tych kierunków nie podjęli nauki. W godzinach rannych odbył się przed gmachem Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego wiec, w którym uczestniczyło około 150 studentów. Podczas wiecu odczytano tekst listu protestacyjnego o następującej treści:

„Gdańsk 86-05-20 Studenci Instytutów Matematyki i Fizyki Uniwersytetu Gdańskiego. Senat Uniwersytetu Gdańskiego.

W budynku Instytutu Matematyki i Fizyki odbyło się zebranie studentów w/w Instytutów w sprawie posadzek wykonanych w tym budynku. Na zebraniu tym wyrażono oburzenie w związku z brakiem wiążących decyzji dotyczących podłóg. My studenci Matematyki i Fizyki nie zgadamy się z istniejącym stanem rzeczy po wyczerpaniu wszystkich dostępnych nam środków zmierzających do jego zmiany, widząc lekceważenia naszych potrzeb dotyczących bezpieczeństwa pracy i zdrowia informujemy, że z dniem 19 maja 1986 r. proklamowaliśmy bojkot zajęć dydaktycznych. Ufamy, że szybka reakcja władz uczelni w tej sprawie zapobiegnie bojkotowi sesji egzaminacyjnej, który jest przewidziany w wypadku braku decyzji o zerwaniu posadzek. Pisma informujące o tej sprawie skierowaliśmy również do: Przewodniczącego Rady Państwa¹⁴, Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej¹⁵, Ministra ds. Młodzieży¹⁶, wojewody gdańskiego¹⁷, Wojewódzkiego Zespołu Poselskiego. Do wiadomości: Rektora Uniwersytetu Gdańskiego, Prorektora ds. Studenckich, Dziekana Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego, Rada Uczelniana Zrzeszenia Studentów Polskich Uniwersytetu Gdańskiego”.

Na froncie budynku Wydziału Matematyczno-Fizyczno-Chemicznego wywieszono zostały 3 plakaty o następującej treści:

- Kto jest przeciwko nam jest przeciwko sobie,
- Promienna przyszłość /z emblematem atomistyki/
- Popieramy studentów Mat.-Fiz.-Chem. – studenci Humanistyki

Z uzyskanych danych wynika, że najaktywniejszymi organizatorami wiecu i bojkotu zajęć są studenci:

^{a-a} Podkreślono pojedynczą linią na maszynie do pisania.

¹³ Błędna informacja. W tym miejscu powinien się znaleźć zapis: „Wydziału Matematyki-Fizyki-Chemii” lub „Instytutów Matematyki i Fizyki”.

¹⁴ Wojciech Jaruzelski.

¹⁵ Mirosław Cybulko.

¹⁶ Aleksander Kwaśniewski.

¹⁷ Mieczysław Cygan.

- Maciej Kula¹⁸ – student V roku fizyki,
- Paweł Ambrożewicz¹⁹ – student V roku fizyki,
- Łukasz Zalewski²⁰ – student III roku matematyki

W stosunku do wymienionych podjęte zostaną działania dyscyplinarne.

W związku z zaistniałą sytuacją Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego podjęło działania organizacyjne. W piśmie skierowanym do Rektora Uniwersytetu Gdańskiego zalecono:

- przeniesienie zajęć dydaktycznych do innych pomieszczeń Uniwersytetu
- spowodowanie przystąpienia studentów do zajęć
- natychmiastowe wszczęcie postępowania mającego na celu wyjaśnienie wszystkich okoliczności zdarzenia w terminie 14 dni.

W piśmie stwierdzano również, że w wypadku konieczności podjęcia prac remontowych, Ministerstwo zapewni odpowiednie środki finansowe.

^bOtrzymują.^b

Tow. Wojciech Jaruzelski²¹

Tow. Zbigniew Messner²²

Tow. Kazimierz Barcikowski²³

Tow. Józef Czyrek²⁴

Tow. Tadeusz Porębski²⁵

Tow. Roman Malinowski²⁶

Tow. Mieczysław F. Rakowski²⁷

^{b-b} Pojedyncza linia na maszynie do pisania.

¹⁸ Chodzi o Marcina Kuńę, ur. 15 sierpnia 1962 r. w Koszalinie. Tytuł magistra uzyskał 20 lutego 1987 r. W teczce brak informacji o jakimkolwiek ukaraniu studenta. AUG, Teczka osobowa: Maciej Kuna.

¹⁹ Paweł Ambrożewicz, ur. 25 marca 1962 r. w Warszawie. Tytuł magistra otrzymał 20 lutego 1987 r. W teczce brak informacji o jakimkolwiek ukaraniu studenta. AUG, Teczka osobowa: Paweł Ambrożewicz.

²⁰ Brak teczki w AUG.

²¹ Wojciech Jaruzelski (1923–2014). W maju 1986 r. był: członkiem KC i Biura Politycznego (dalej: BP), przewodniczącym Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego, Komitetu Obrony Kraju, przewodniczącym Rady Państwa.

²² Zbigniew Messner (1929–2014). W maju 1986 r. był: członkiem KC i BP, Prezesem Rady Ministrów.

²³ Kazimierz Barcikowski (1922–2007). W maju 1986 r. był: członkiem KC i BP, zastępcą przewodniczącego Rady Państwa.

²⁴ Józef Czyrek (1928–2013). W maju 1986 r. był: członkiem BP, KC, wiceprzewodniczącym Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodu.

²⁵ Tadeusz Porębski (1931–2001). W maju 1986 r. był: członkiem KC i BP.

²⁶ Jan Główny (1927–2004). W maju 1986 r. był: członkiem i sekretarzem KC, zastępcą członka BP.

²⁷ Florian Siwicki (1925–2013). W maju 1986 r. był: członkiem KC i zastępcą członka BP, Ministrem Obrony Narodowej.

Tow. Zbigniew Gertych²⁸
Tow. Stanisław Ciosek²⁹
Tow. Bogusław Kędzia³⁰
Tow. Jan Głowczyk³¹
Tow. Florian Siwicki³²
Tow. Józef Baryła³³
Tow. Henryk Bednarski³⁴
Tow. Waldemar Świrgoń³⁵ Tow. Bogusław Kołodziejczak³⁶
Tow. Władysław Loranc³⁷ Tow. Michał Janiszewski³⁸
Tow. Jerzy Łazarz³⁹ Tow. Jerzy Urban⁴⁰

ZAŁĄCZNIK DO INFORMACJI DZIENNEJ. 1986.05.26.

c-c

^dSytuacja w Uniwersytecie Gdańskim^d

W nawiązaniu do poprzedniej informacji, podajemy, że w dniu 23 bm. przed gmachem Wydziału Matematyczno-Fizycznego Uniwersytetu Gdańskiego w godz. 8.15–9.30 zebrało się około 80 studentów i 10 pracowników tego wydziału.

Przybyły dziekan prof. E. Kwiatkowski nakłaniał zebranych do przerwania bojkotu i podjęcia zajęć, a jednocześnie proponował wyłonienie z grona studentów delegacji, która byłaby w stałym kontakcie z kierownictwem wydziału. Studenci nie zaaprobowali propozycji dziekana, podtrzymując w dalszym ciągu decyzję o nie przystępowaniu do zajęć, aż do chwili zerwania posadzek.

^{c-c} Z boku po prawej stronie dopisano prawdopodobnie odręcznie długopisem: „L. Kisierowski/L. Jasiński”.

^{d-d} Podkreślono pojedynczą linią na maszynie do pisania.

²⁸ Józef Baryła (1924–2016). W maju 1986 r. był: członkiem i sekretarzem KC.

²⁹ Henryk Bednarski (1934). W maju 1986 r. był: członkiem i sekretarzem KC, przewodniczącym Komisji Nauki i Oświaty KC.

³⁰ Waldemar Świrgoń (1953–2008). W maju 1986 r. był: członkiem i sekretarzem KC.

³¹ Roman Malinowski (1935). W maju 1986 r. był: Prezesem Naczelnego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego, Marszałkiem Sejmu.

³² Mieczysław Franciszek Rakowski (1926–2008). W maju 1986 r. był: członkiem KC.

³³ Zbigniew Gertych (1922–2008). W maju 1986 r. był: Wiceprezesem Rady Ministrów.

³⁴ Stanisław Ciosek (ur. 1939). W maju 1986 r. był: członkiem KC.

³⁵ Bogusław Kędzia (1935–2002). W maju 1986 r. był: kierownikiem wydziału Nauki, Oświaty i Postępu Technicznego KC.

³⁶ Bogusław Kołodziejczyk (ur. 1929). W maju 1986 r. był: członkiem KC, kierownikiem kancelarii Sekretariatu KC.

³⁷ Władysław Loranc (1930). W maju 1986 r. był: kierownikiem Wydziału Ideologicznego KC.

³⁸ Michał Janiszewski (1926–2016). W maju 1986 r. był: ministrem – szefem Urzędu Rady Ministrów.

³⁹ Jerzy Łazarz (ur. 1930). W maju 1968 r. był kierownikiem Wydziału Informacji KC.

⁴⁰ Jerzy Urban (ur. 1933). W maju 1986 r. był: rzecznikiem prasowym rządu.

^eW grupie zebranych osób w podsycaniu postaw nieprzejadania wyróżniali się pracownicy naukowcy: dr. Jerzy Popko²⁰, mgr Janusz Taszner²⁰, dr Stefan Sokołowski⁴¹, mgr Ludwik Tarnowski²⁰, mgr Marceli Krogulec⁴², mgr Wiesław Głowczyński⁴³.

Na drzwiach wejściowych do budynku Wydziału Mat.-Fiz.-Chem. Ujawniono ogłoszenie podpisane „Pracownicy Instytutu Matematyki i Fizyki: oraz „Nauczyciele akademicy”, w treści których m.in. deklaruje się pomoc w odrobieniu zaległości w nauce. Uważa się podjęcie bojkotu zajęć przez studentów za decyzję słuszną, a całą winę przypisuje się władzom uczelni.

Rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. Krzysztofiak na godz. 8.15 dnia 26 bm. zwołał zebranie studentów bojkotujących zajęcia, podczas którego przekazał decyzję o zerwaniu posadzek, co powinno wpłynąć na unormowanie sytuacji i przystąpienie studentów do zajęć.

f-f

[§]Otrzymują:[§]

Tow. Wojciech Jaruzelski

Tow. Zbigniew Messner

Tow. Kazimierz Barcikowski

Tow. Józef Czyrek

Tow. Tadeusz Porębski

Tow. Jan Głowczyk

Tow. Florian Siwicki

Tow. Roman Malinowski

Tow. Mieczysław F. Rakowski

Tow. Zbigniew Gertych

Tow. Stanisław Ciosek

Tow. Bogusław Kędzia

Tow. Bogusław Kołodziejczak

Tow. Władysław Loranc

^e Po prawej stronie dokumentu długopisem zaznaczono ten akapit linią.

^{f-f} Pojedyncza linia na maszynie do pisania.

^{§-§} Podkreślono pojedynczą linią na maszynie do pisania.

⁴¹ Stefan Sokołowski, ur. 21 stycznia 1950 r. w Gdańsku. Matematyk, absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. Na UG pracował w latach 1972–1987, 1991–1994 i 2000–2001. W 1987 r. umowę o pracę rozwiązano za porozumieniem stron (przyczyną było niepodpisanie przez niego zgody na prowadzenie zajęć w roku akademickim 1986/1987). Pracę doktorską obronił w 1981 r. w Instytucie Podstaw Informatyki PAN. AUG, Akta osobowe: Sokołowski Stefan.

⁴² Marceli Krogulec, ur. 23 marca 1954 r. w Gdańsku. Fizyk, zatrudniony na UG w latach 1977–1996. Najprawdopodobniej w 1987 r. obronił doktorat. W aktach osobowych nie znaleziono żadnej wzmianki o jakichkolwiek szykanach w 1986 r. AUG, Akta osobowe: Marceli Krogulec.

⁴³ Wiesław Głowczyński, ur. 27 października 1955 r. w Polczynie Zdroju. Matematyk. Internowany 17 maja 1982 r. Zatrudniony na stanowisku asystenta w latach 1977–1986. Oficjalnie zwolniony w związku z brakiem godzin dydaktycznych pomimo pisma od dziekana, stwierdzającego potrzebę jego dalszego zatrudnienia, oraz listu poparcia dalszego zatrudnienia, podpisanego przez pracowników naukowo-dydaktycznych. W związku z tym można przypuszczać, że to nieprzedłużenie zatrudnienia było spowodowane wspieraniem studentów w 1986 r. Powtórnie zatrudniony w latach 1989–1998. Doktorant obronił w 1990 r. Obecnie pracuje na KUL. AUG, Akta Osobowe: Wiesław Głowczyński.

Tow. Józef Baryła	Tow. Jerzy Łazarz
Tow. Henryk Bednarski	Tow. Michał Janiszewski
Tow. Waldemar Świrgoń	Tow. Benon Miśkiewicz ⁴⁴
Tow. Jerzy Urban	

Bibliografia:**Źródła archiwalne:**

Archiwum Akt Nowych, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza Komitet Centralny, LIX/69; LIX/109.

Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego, Akta Osobowe: Wiesław Głowczyński, Marceli Krogulec, Sokołowski Stefan, Paweł Ambrożewicz, Marcin Kuna.

Opracowania:

Andrzejewski M., *Historia UG* [w:] *Uniwersytet Gdański 1970–2010*, red. A. Paner, A. Kłoniczyński, Gdańsk 2010.

Biernacki L., *Wiosna wolności*, t. 1: 1985–1988, Gdańsk 2017.

Moldawa T., *Ludzie władzy 1944–1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, Warszawa 1991.

Strony internetowe:

www.gedanopedia.pl/gdansk/ [dostęp: 3.01.2020].

www.katalog.bip.ipn.gov.pl/ [dostęp: 3.01.2020].

⁴⁴ Benon Miśkiewicz (1930–2008). W maju 1986 r. był: Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego.